

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΕΝΗ ΓΚΙΚΑ

Αν όχι αυτός, ποιος; Ο Φίλιππος Φιλίππου, εκτός του ότι έχει γράψει ο ίδιος κατ' επανάληψη αστυνομικό μυθιστόρημα και είναι ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Λέσχης Συγγραφέων Αστυνομικής Λογοτεχνίας, διαβάζει και γράφει κριτικές για βιβλία κατ' εξοχήν αστυνομικά. Αγαπά και στηρίζει, δηλαδή, την αστυνομική λογοτεχνία από κάθε πλευρά. Εδώ και καιρό γνωρίζαμε πως ετοιμάζει ένα μεγάλο δώρο για τους φανατικούς αναγνώστες του είδους.

Και ήρθε η ώρα της απόλαυσης, η «Ιστορία της ελληνικής αστυνομικής λογοτεχνίας: Ο Γιάννης Μαρής και οι άλλοι» ολοκληρώθηκε κι έγινε πολυσέλιδο βιβλίο από τις εκδόσεις Πατάκη. Προτού φτάσει στις προθήκες των βιβλιοπωλείων και στα ράφια της βιβλιοθήκης μας, μια μικρή διευκρινιστική συνομιλία με τον Φίλιππο Φιλίππου, που τόσο αγάπησε και τόσο καλά γνωρίζει το αστυνομικό.

Κατ' αρχάς, για το τι ακριβώς είναι η αστυνομική λογοτεχνία γι' αυτόν: «Η αστυνομική λογοτεχνία είναι λογοτεχνία λαϊκής μορφής και απευθύνεται σ' ένα ευρύ αναγνωστικό κοινό που θέλει να ψυχαγωγηθεί και να διασκεδάσει. Πρόκειται για ένα λογοτεχνικό είδος που μέχρι πρόσφατα ανήκε στη λεγόμενη παραλογοτεχνία ή παραφιλολογία, όπου ανήκουν τα αισθηματικά και τα περιπετειώδη μυθιστορήματα.

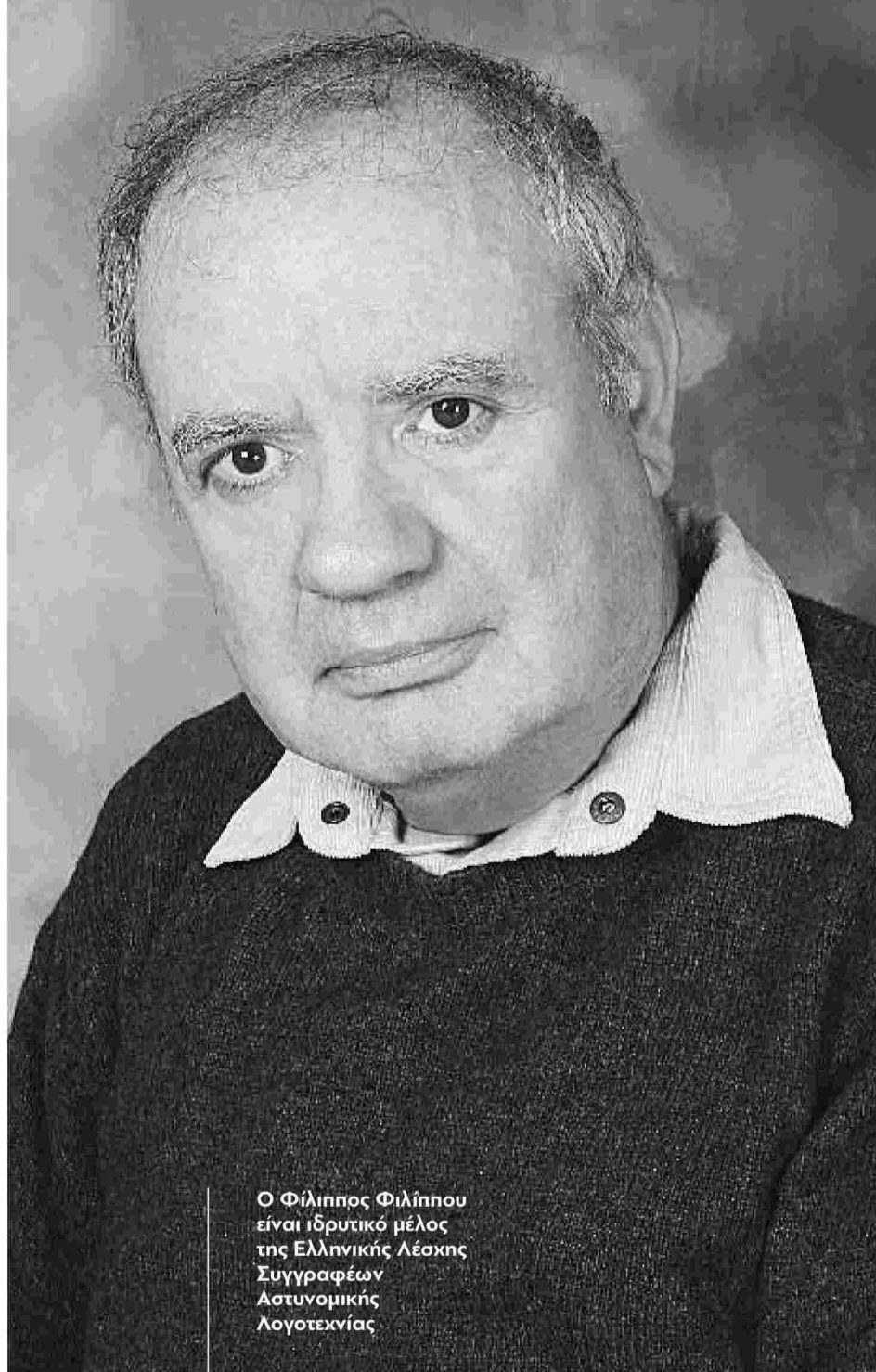
Ως λαϊκό ανάγνωσμα, απέκτησε τους πρώτους οπαδούς της στην Ελλάδα στα τέλη του 19ου αιώνα, καθώς σε ποικίλα έντυπα δημοσιεύονταν διηγήματα και μυθιστορήματα μυστηρίου, γραμμένα από Γάλλους και Άγγλους συγγραφείς. Οι αναγνώστες ήθελαν να ταξιδέψουν νοερά σε άγνωστους και μυστηριώδεις κόσμους μέσω της δράσης των ηρώων της, αφού η πλοκή τους βοηθούσε να ξεφύγουν από την ανιαρή και πληκτική πραγματικότητα».

Όσον αφορά τα βασικά της ουσιαστικά: «Βασικό στοιχείο στην αστυνομική λογοτεχνία είναι ένα έγκλημα, δηλαδή ένας φόνος, γύρω από το οποίο κινούνται αστυνομικοί, μάρτυρες και ύποπτοι. Στο τέλος, μετά τις ανακρίσεις και τις έρευνες, ο δράστης συλλαμβάνεται και τιμωρείται, είτε με φυλάκιση είτε με εκτέλεση. Αυτό είναι το βασικό μοτίβο της αστυνομικής λογοτεχνίας. Ο αναγνώστης ξέρει από την αρχή ότι ο φόνος θα εξιχνιαστεί και η δικαιοσύνη θα απονεμηθεί.

Η τιμωρία του ενόχου τού προκαλεί ανακούφιση. Έτσι, το αστυνομικό μυθιστόρημα (ή νουβέλα, ή διήγημα) θυμίζει και λίγο αρχαία τραγωδία, όπου ο θεατής νιώθει την ανακούφιση της κάθαρσης».

Για την ιστορία του αστυνομικού, επίσης, ο Φίλιππος Φιλίππου είναι απολύτως διευκρινιστικός: «Αρχικά, το αστυνομικό αφήγημα, από τη δημοσίευση του διηγήματος "Οι φόννοι της οδού Μοργκ" (1841) του Εντγκαρ Άλαν Πόε, με ήρωα τον Αύγουστο Ντιπέν, έως το μυθιστόρημα "Μυστηριώδης υπόθεση στο Στάιλς" (1920), της Αγκαθα Κρίστι, με ήρωα τον Ηρακλή Πουαρό, αποτελούσε ένα λογοτεχνικό αί-

Ο Ταρζάν, ο Μπέκας και το Έγκλημα στο Κολωνάκι

Ο Φίλιππος Φιλίππου είναι ιδρυτικό μέλος της Ελληνικής Λέσχης Συγγραφέων Αστυνομικής Λογοτεχνίας

νιγμα, του οποίου τη λύση όφειλε να βρει ο αναγνώστης με βάση τις ενδείξεις που έδινε ο συγγραφέας. Ποιος έκανε το έγκλημα; Ποιος σκότωσε; Τις δεκαετίες του 1920 και του 1930 το παιχνίδι στην αστυνομική λογοτεχνία σοβάρεψε. Στις ΗΠΑ, όπου μαίνονταν συγκρούσεις ανάμεσα σε συμμορίες και στην αστυνομία, ο Ντάσιελ Χάμετ, ο οποίος είχε εργαστεί σε γραφείο ερευνών, επινόησε τον επαγγελματία ιδιωτικό ντετέκτιβ, τον Σαρ Σπέιντ. Λίγο μετά, ο Ρέιμοντ Τσάντλερ επινόησε τον Φίλιπ Μάρλοου.

Οι συγκεκριμένοι ιδιωτικοί ντετέκτιβ κινούνται στον χώρο των παραβατών του νόμου που δρουν στις μεγαλουπόλεις και αναλαμβάνουν να λύσουν επ' αμοιβή μυστήρια που συνδέονται με γκάνγκοτερ, διακινδυνεύοντας τη ζωή τους.

Την ίδια εποχή, στη Γαλλία, ο Ζορζ Σιμενόν, μέγας ανατόμος της ανθρώπινης ψυχής, επιχείρησε να μιλήσει για τους ανθρώπους της τοπικής κοινωνίας, ώστε να εντοπίσει τα αίτια που προκαλούν τα εγκλήματα. Αυτό το έκανε με ήρωα τον αστυνόμο Μεγκρέ, ο οποίος πίστευε περισσότερο στο ένστικτό του παρά στις αστυνομικές τεχνικές. Ο ίδιος θεωρούσε πως δεν υπάρχουν ένοχοι και πως αρκετούς ανθρώπους τους σπρώχνει στο έγκλημα η κοινωνία».

Για το πώς άρχισε η δική του σχέση με το αστυνομικό... «Τη δεκαετία του '50, μαθητής του Δημοτικού στην Κέρκυρα, διάβαζα "Μικρό Ηρώα" και "Γκαούρ-Ταρζάν". Με τους συμμαθητές μου αγοράζαμε τα τεύχη των συγκεκριμένων περιοδικών που στην ουσία ήταν αστυνομικά και περιπετειώδη, άρα κατάλληλα για παιδιά, κάναμε ανταλλαγές και καμιά φορά ορισμένα τεύχη τα βάζαμε σε κλήρωση και τα κέρδιζε ο πιο τυχερός.

Την ίδια εποχή, ο πατέρας μου διάβαζε "Μάσκα" και "Μυστήριο", οπότε είχε αρχίσει η μύση μου στα σκληρά ανάγνωσμα, εκείνα που απευθύνονταν σε μεγάλους. Τη δεκαετία του '60 στην Αθήνα γνώρισα τον αστυνόμο Μπέκα και τους άλλους ήρωες του Γιάννη Μαρής, είτε ξεφυλλίζοντας εφημερίδες, την "Ακρόπολι" και την

Σήμερα το αστυνομικό μυθιστόρημα είναι γεμάτο πολιτικές και κοινωνικές επισημάνσεις. Το υπηρετούν δικηγόροι, δημοσιογράφοι, γιατροί, οικονομολόγοι, πολιτικοί... Δεν υπάρχουν πια διαχωρισμοί ανάμεσα στην καλή λογοτεχνία και στα λαϊκά ανάγνωσμα

Η «Ιστορία της ελληνικής αστυνομικής λογοτεχνίας: Ο Γιάννης Μαρής και οι άλλοι» κυκλοφορεί από τον «Πατάκη»

“Απογευματινή”, είτε αγοράζοντας τα βιβλία τσέπης του οίκου Ατλαντίς-Πεχλιβανίδης. Σιγά σιγά, κατάφερα να σχηματίσω μια μικρή βιβλιοθήκη με αστυνομικά περιοδικά και βιβλία, μαζί βεβαίως με βιβλία πιο σοβαρά, του Καζαντζάκη, του Ντοστογιέφσκι, του Ιουλίου Βερν, του Άρθουρ Σοπενχάουερ.

Τη δεκαετία του '70 άρχισα να συλλέγω παλιά βιβλία και παλιά περιοδικά, όχι μόνο αστυνομικής λογοτεχνίας, επισκεπτόμενος παλαιοβιβλιοπωλεία στο Μοναστηράκι. Έτσι απέκτησα μερικά τεύχη του περιοδικού “Οικογένεια”, όπου ο Γιάννης Μαρής είχε δημοσιεύσει σε συνέχειες το πρώτο του αστυνομικό μυθιστόρημα, το “Εγκλημα στο Κολωνάκι”».

Αλλά η σχέση του Φίλιππου Φιλίππου με το είδος δεν παρέμεινε μόνο σε επίπεδο αναγνωστικό: «Επηρεασμένος από τα ελληνικά και ξένα αναγνώσματά μου, τη δεκαετία του '80, όταν η αστυνομική λογοτεχνία άρχισε να μπαίνει στα βιβλιοπωλεία με βιβλία προσεγμένα (εκδ. Αγρα, Λιβάνη, Σύγχρονη Εποχή, Παρατηρητής, Ερατώ), έγραψα τα πρώτα μου αστυνομικά μυθιστορήματα και κατά τη δεκαετία του '90 δημοσίευσα κείμενα για την αστυνομική λογοτεχνία σε εφημερίδες και περιοδικά» θα μας πει.

Διευκρινίζοντας κατόπιν και το πώς φτάσαμε έως εδώ: «Στις αρχές του 20ού αιώνα άρχισα να ενδιαφέρομαι για τη ζωή και το έργο του Μαρή, γράφοντας σχετικά άρθρα σε διάφορα έντυπα. Τότε, θέλοντας να γράψω μια Ιστορία της ελληνικής αστυνομικής λογοτεχνίας, ξεκίνησα να επισκέπτομαι δημόσιες και δημοτικές βιβλιοθήκες, ερευνώντας εφημερίδες, περιοδικά και βιβλία. Έτσι, προέκυψε το βιβλίο μου “Ιστορία της ελληνικής αστυνομικής λογοτεχνίας”, με υπότιτλο “Ο Γιάννης Μαρής και οι άλλοι”. Το βιβλίο αρχίζει από τις αρχές του 20ού αιώνα και φτάνει μέχρι σήμερα, συγκεκριμένα μέχρι το 2017, εποχή οικονομικής κρίσης και μνημονίων».

Όσον αφορά το αστυνομικό είδος στις μέρες μας: «Σήμερα, λοιπόν, το αστυνομικό μυθιστόρημα είναι γεμάτο πολιτικές και κοινωνικές επισημάνσεις. Έχει μπει στα χωράφια της λεγόμενης “σοβαρής” λογοτεχνίας και πραγματεύεται ποικίλα θέματα, όπως η παγκοσμιοποίηση, η διαπλοκή πολιτικών και επιχειρηματιών, τα οικονομικά σκάνδαλα, η παράνομη μετανάστευση, οι πρόσφυγες, ο ρατσισμός, η διαφθορά στον κρατικό μηχανισμό, η ρύπανση του περιβάλλοντος, η βία στους δρόμους, αλλά και η Ιστορία.

Σήμερα το είδος υπηρετούν δημοσιογράφοι, δικηγόροι, γιατροί, οικονομολόγοι, πολιτικοί μηχανικοί, κοινωνιολόγοι, δημόσιοι και ιδιωτικοί υπάλληλοι, συνταξιούχοι. Οι προκαταλήψεις και οι ενδοιασμοί για τη λογοτεχνική αξία του έχουν σχεδόν εκλείψει. Σήμερα, δεν υπάρχουν διαχωρισμοί ανάμεσα στην καλή λογοτεχνία και στα λαϊκά αναγνώσματα, όπως η αστυνομική λογοτεχνία».